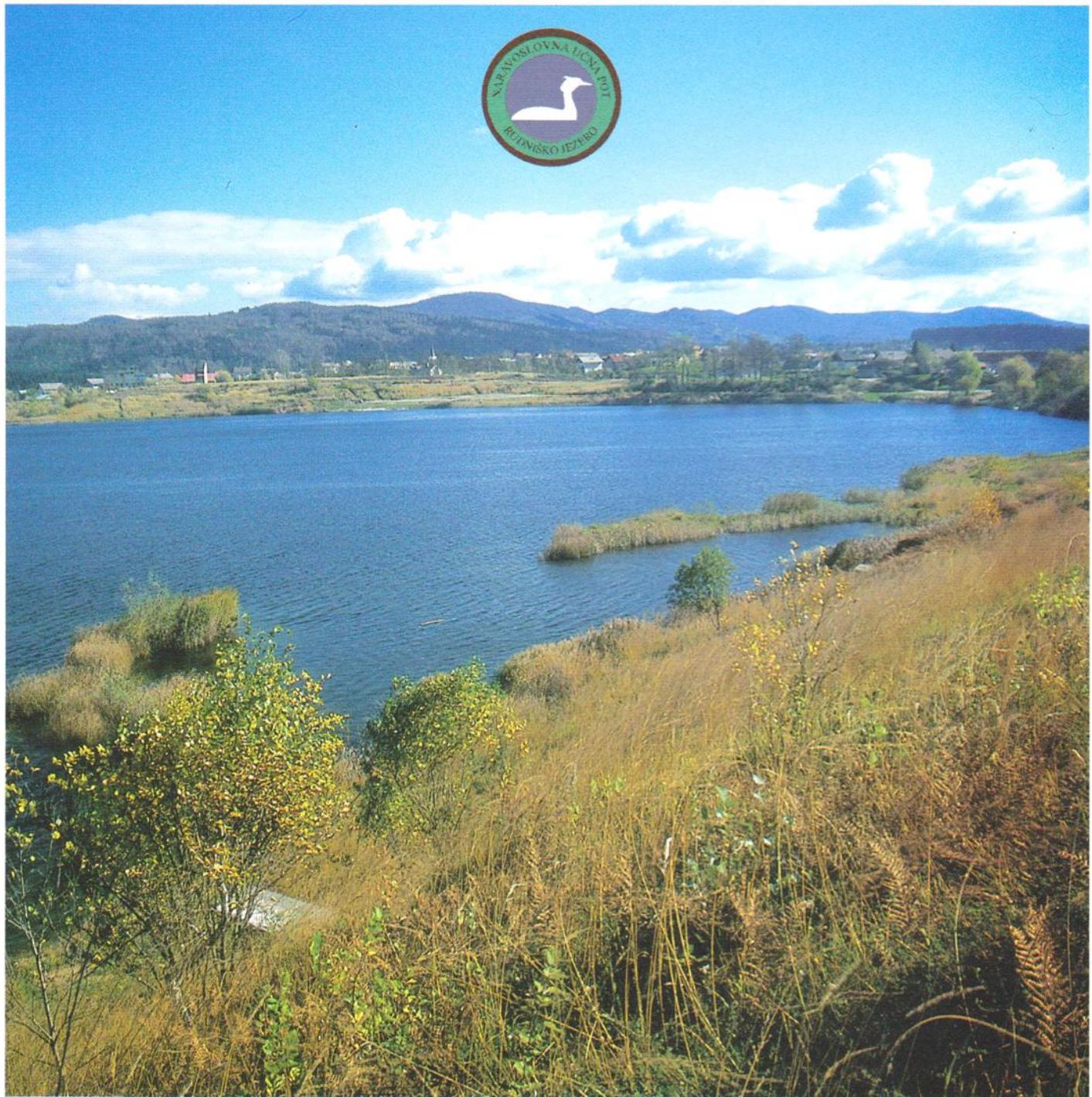

Kočevsko (Rudniško) jezero

OSEBNA IZKAZNICA

Velikost:
okrog 120 ha.

Nadmorska višina:
475 - 508 m.

Raba površin (ocena):
- vodne površine 30 %
- trtišča 5 %
- travnišča 45 %
- gozd 20 %

Dolžina:
- obale jezera 2,4 km
- gozdnega roba 1,7 km
- roba z naselji 2,8 km

Pozno jeseni pridejo na jezero številne race, liske in ponirki.

Ptice jezera

Rudniško jezero ima velik pomen za ptice in presega lokalne okvire. Preko naših krajev potekajo selitvene poti ptic iz severne in srednje Evrope do Sredozemlja ter Afrike. V negnezditveni sezoni se na jezeru ustavijo številne ptice na počitku med jesensko selitvijo in spomladji, ko se vračajo na gnezdišča na severu. Kar nekaj vrst ptic na jezeru tudi prezimuje. Tukaj gnezdi 64 vrst ptic, med katerimi je 15 vrst na Rdečem seznamu ogroženih gnezdk Slovensije.

Najbolj pogosta trstnica v času gnezdenja je rakar *Acrocephalus arundinaceus*, gnezdi 20-30 parov; čopasti ponirek *Podiceps cristatus* redno gnezdi 2-3 pari; liska *Fulica atra* gnezdi 5-10 parov, zelenonoga tukalica *Gallinula chloropus* 2-3 pari; mali ponirek *Tachybaptus ruficollis* 2-5 parov; čapljica *Ixobrychus minutus* 1-2 para. Ob selitvah se tu ustavijo številne ptice, ki so vezane na vodne in obvodne biotope npr.: črnovrati *Podiceps nigricollis* in rijavorati ponirki *Podiceps grisegena*, kreheljci *Anas crecca*, žvižgavke *Anas penelope*, sivke *Aythya ferina*, trstni strnadi *Emberiza schoeniclus*, rumene

pastirice *Motacilla flava*, številne trstnice *Accrocephalus sp.* V trsu ob jesenski selitvi prenočuje več sto kmečkih lastovk *Hirundo rustica*, škorcev *Sturnus vulgaris* in bele pastirice *Motacilla alba*.

Na jezeru prezimuje do 300 rac mlakaric *Anas platyrhynchos*, do 50 lisk *Fulica atra*, 10-20 sivk *Aythya ferina*, 2-8 labodov grbcev *Cygnus olor*, 2-5 polarnih slapnikov *Gavia arctica* idr.

Nastanek jezera

Do leta 1987 so tik ob mestu Kočevje kopali rjavi premog. Jalovino so odlagali v terasah na območju, ki jih danes poraščajo travnišča. Kotanjo, ki je nastala zaradi dnevnega kopa, je zalila voda. Rudniški rovi so se pogrenili, kotanje so se združile in nastalo je jezero veliko petintrideset hektarjev in globoko štiriintrideset metrov. Neprepustne glinene plasti onemogočajo odtok vode v kraško podzemlje, zato le ta odteka po odvodnih ceveh v reko Rinžo.

Na območju jezera in bližnje okolice se pojavlja vedno več rastlinskih in živalskih vrst. Takšni predeli se imenujejo biotopi v nastajanju.

Pomen mokrišč

Za tukajšnjo krajino, njen pestrost in ekološko raznolikost so izredno pomembne vodne površine na kraških tleh, saj je za ta tla značilno, da površinske vode primanjkuje.

Vodne površine in raznovrstna mokrišča so redki in ogroženi življenjski prostori živih bitij ter dobivajo vedno večji pomen pri nas in drugod po svetu. Nedvomno vsako živalsko in rastlinsko vrsto najbolj prizadenemo tedaj, ko ji uničimo ali spremenimo njen življenjski prostor.

Mnoga edinstvena jezera in mokrišča so izginila ali pa so močno onesnažena, zato so novonastajajoča jezera pomembna zatočišča za mnoge vrste ptic in drugih živali. Sem sodijo predvsem akumulacijska jezera, gramoznice, opuščeni glinokopi in rudniška območja.

Poleg velikega naravovarstvenega pomena imajo ti predeli tudi velik krajinski - estetski in izobraževalni pomen.

Jezero

Jezero je veliko približno 40 ha in v najglobnjem delu globoko 34 m. Na dobro kakovost jezerske vode kaže prisotnost rakov jelševcev *Astacus astacus*. Na jezeru lahko celo leto, z izjemo obdobja, ko je jezero zamrznjeno, opazujemo čopaste ponirke *Podiceps cristatus*. Poleg njih so pogosti gnezditci še mlakarice *Anas platyrhynchos*, na višjeležečih bajerjih pa mali ponirki *Tachybaptus ruficollis* in zelenonoge tukalice *Gallinula chloropus*. V mesecih izven

Požari na jezeru pustošijo živalstvo in rastlinstvo.

gnezdenja lahko na jezeru redno opazujemo rečne galebe *Larus ridibundus*, labode grbce *Cygnus olor*, občasno pa polarne slapnike *Gavia arctica*, črnovrate ponirke *Podiceps nigricollis*, kreheljce *Anas crecca*, sivke *Aythya ferina*, žličarke *Anas clypeata*, žvižgavke *Anas penelope* ter druge vrste rac.

Na celotnem območju Rudniškega jezera lahko tekom leta opazimo čez sto različnih vrst ptic.

Trstnice, od teh predvsem rakarji *Acrocephalus arundinaceus*, gnezdijo v visokem trsu.

Trstičje

Trsje *Phragmites australis* porašča plitvine ob obali. Najobsežnejše trstičevje je na severovzhodni strani ter na terasah z nepropustnimi plastmi jalovine iz bivšega rudnika. Zgornja bajerja sta ravno tako bogato obrasla s trsem. V nekaterih plitvih kotanjah s stoečo vodo raste tudi rogoz *Typha latifolia*, kjer se ob jesenski selitvi zadržujejo plašice *Remiz pendulinus*. V trsu gnezdijo številni rakarji *Acrocephalus arundinaceus*, manj pogosto pa

močvirška trstnica *Acrocephalus palustris*, trstni strnad *Emberiza schoenobenus* in čapljica *Ixobrychus minutus*.

Zaenkrat je s področja Rudniškega jezera znanih nad 15 vrst kačjih pastirjev. Med njimi tudi dve redki in ogroženi vrsti: lisasti lesketnik *Somatochlora flavomaculata* in kravoredči kamenjak *Sympetrum fonscolombei*.

Travišča

Platoje nad jezerom poraščajo visoke trave, ponekod zaplate orlove praproti *Pteridium aquilinum*, na višje ležečih predelih pa tudi preslice *Equisetum palustre*, *Equisetum telmateia*. Del travišč zaraščajo pionirske drevesne vrste kot: breza *Betula pendula*, trepetlika *Populus tremula*, rdeči bor *Pinus sylvestris*. Vsakoletni gnezdilci v tem predelu so prosniki *Saxicola torquata*, drevesne cipe *Anthus trivialis*, manj pogoste so rumene pastirice *Motacilla flava* in poljski škrnjanci *Alauda arvensis*.

V spomladanskem in jesenskem selitvenem obdobju lahko opazujemo jate vriskaric *Anthus spinolella*, čopastih škrnjancev *Galerida cristata*, kozic *Galinago galinago*, smrdokavr *Upupa epops*, rdečenogih postovk *Falco vespertinus*, pa še kakšno presenečenje.

V sušnih obdobjih leta so tu pogosti požari. Takrat na teh površinah ni ptic. Na pogorišča priletijo mrhovinarji - krokarji *Corvus corax* in sive vrane *Corvus c. cornix*.

Rumeni strnadi *Emberiza citrinella* so talne gnezditke travnič.

Gozd

Na skrajni severni strani območja Rudniškega jezera je borov gozd, ki predstavlja rastiščno posebnost na Kočevskem, saj daleč naokoli ni

podobnih sestojev. V drevesnem sloju prevladuje rdeči bor *Pinus sylvestris*, spodaj so vrbe *Salix sp.* in tudi čremsa *Prunus padus*. V preteklosti je služil za nabiranje stelje.

Najpogostejše vrste v gozdu so rumenoglavi kraljički *Regulus regulus*, veliki detli *Dendrocopos major*, plavčki *Parus careuleus*, velike sinice *Parus major*, močvirske sinice *Parus palustris*, dolgorepke *Aegithalos caudatus* in druge manjše gozdne vrste. Od ujed sta prisotni kanja *Buteo buteo* in sršenar *Pernis apivorus* ter od sov mala uharica *Asio otus*. V številnih kotanjah, kjer zastaja voda, je v poletnem obdobju veliko različnih žuželk, ki privabijo sive muharje *Muscicapa striata*. V zgodnjem poletju kobilar *Oriolus oriolus* tu prepeva svojo zvonko melodijo.

Šoja *Garrulus glandarius* se pogosto zadržuje na gozdnih robovih.

Priporočila za obiskovalce:

- hodimo le po označenih poteh
- ne prižigamo ognjev
- pse damo na vrvico
- ne vznemirjajmo ptic

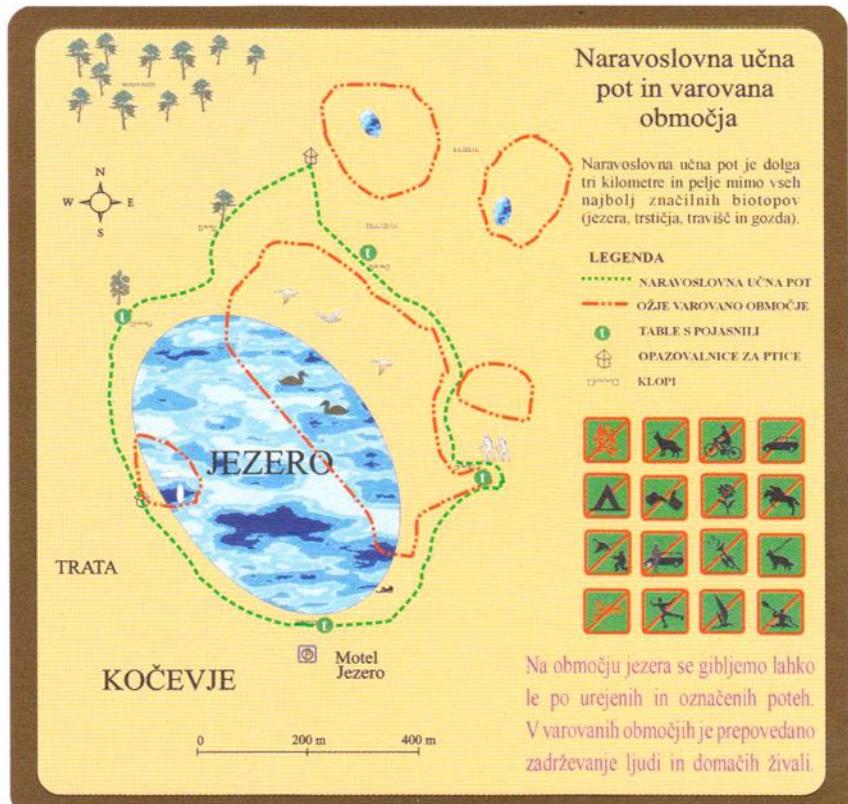
Na jezeru in v njegovi okolici je največ ptic ob pomladanski in jesenski selitvi ter pozimi.

Naravoslovna učna pot

Na naravoslovni učni poti okoli jezera se spoznamo z naravnimi posebnostmi, predvsem s pticami in njihovimi življenskimi prostori.

Opazujemo ptice, kače pastirje, metulje, rastline ter drugo floro in favno.

Summary

Lake Kočevje is an important area for birds. In late summer and early fall the reedbeds of Lake Kočevje offer sleeping grounds for several hundred House Martins and Common Starlings. Over a hundred different bird species can be seen on the lake in the migratory season. Each winter the lake hosts a large number of Mallards and Coots, as well as a smaller number of Great Crested Grebes, Mute Swans, Little Grebes, Pochards, Eurasian Wigeons and Black-headed Gulls. The northeastern side of the lake is a breeding ground for numerous Mallards and Coots, as well as for some of Little Grebes, Moorhens and Little Bitterns. Grassland and forest on the north side of the lake enhance the habitat diversity and offer breeding grounds for species that feed along the lake such as Buzzards, Honey Buzzards, and Yellow Wagtails.

Human pressures on the lake and its ecosystem are many. Animal and plant life is in particular threatened by arsons of grassland and reedbeds that unfortunately appear every year. Furthermore, many visitors come to the lake due to the proximity of the town. The use of motor vehicles and boats as well as fishing and shooting disturb birds in the breeding period. Ice skating is a disturbing factor for wildlife in winter. In addition to having an important conservation value, the lake can also play a valuable role in education and awareness raising. The conservation of areas such as Lake Kočevje is one of the main goals of DOPPS - BirdLife Slovenia.

Izvedbo projekta in tisk zloženke je omogočilo Ministrstvo za okolje in prostor,
Uprava za varstvo narave

Informacije: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS-BirdLife Slovenia),
p.p. 2395, 1001 Ljubljana, tel./fax. (01) 43 81 900, e-mail: dopps@dopps-drustvo.si

Vodja projekta: Mirko Perušek; Koordinator: Borut Mozetič; Besedilo: Mirko Perušek, Borut Mozetič; Strokovni pregled: Andrej Bibič;
Fotografije: Mirko Perušek, Janez Konečnik (požar); Lektura: Meta Prelesnik; DTP: KGB-ZOD, Darja Šipek; Naklada: 5000 izvodov

Prirodoslovni muzej Slovenije
Slovene Museum of Natural History

Generalni pokrovitelj DOPPS

mobitel
SLOVENSKI OPERATOR NMT & GSM

BirdLife
INTERNATIONAL